

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1924 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

I en den 16 maj 1924 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 225, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

ej mindre antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

Härigenom förordnas, att förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, vilken gäller intill utgången av juni månad år 1924, skall äga fortsatt tillämpning efter nämnda tidpunkt intill utgången av juni månad år 1925, dock att 2 och 3 §§ i förordningen skola från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Omsättningsskatten upptages vid detaljhandelsbolagens inköp av spritdrycker och utgår med 50 procent av det belopp, som dryckerna, skatten oberäknad, betinga i inköp; dock att skatten för renat egentligt brännvin med högst 40 procent alkoholhalt samt för sprit skall, då drycken i buteljerat skiek inköpes hos partihandelsbolag, utgå efter det pris, drycken skulle hava betingat vid inköp å fat.

Detaljhandelsbolagen äga att efter grunder, som av kontrollstyrelsen fastställas, vid försäljningen av spritdryckerna göra sig betäckta för omsättningsskatten.

3 §.

Sker detaljhandelsbolags inköp av spritdrycker hos partihandelsbolag, skall vid dryckernas betalning omsättningsskatt för desamma erläggas till partihandelsbolaget; och åligger det sistnämnda bolag att i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, till statsverket erlægga omsättningsskatten.

Vid inköp av spritdrycker annorledes än hos partihandelsbolag åligger det detaljhandelsbolag att senast den femtonde dagen i månaden näst efter den, under vilken inköpet ägt rum, å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning insätta den omsättningsskatt, som belöper å köpeskillingen, däri inberäknad tull- och fraktkostnad, ävensom till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om insättningen — av detaljhandelsbolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande köpeskillings storlek.

än även, med ändring av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 1 och 192 framlagda förslag angående upptagande i riksstaten för budgetåret 1924—1925 av inkomstitlarna tullmedel samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, i nämnda riksstat uppföra ifrågakvarande inkomstitlar sålunda:

Tullmedel, <i>bevillning</i>	kronor 118,000,000
Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	» 38,000,000.

Beträffande vad föredragande departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört till motivering för förslagen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Till utskottets behandling har jämväl överlämnats tvenne i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen: nr 298 i första kammaren av herr *Lindgren* och nr 457 i andra kammaren av herr *Lovén*.

Herr Lindgrens motion.

I den av herr *Lindgren* väckta motionen har hemställts, »att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 225 i den del, som innehåller förslag till ändring i förordningen av den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, måtte besluta, att samma förordning, som gäller intill utgången av juni månad 1924, skall äga fortsatt tillämpning intill utgången av juni månad 1925».

Herr Lovéns motion.

I den av herr *Lovén* väckta motionen har hemställts, »att riksdagen endast i så måtte bifaller kungl. propositionen nr 225, att förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker oförändrad skall äga fortsatt tillämpning intill utgången av juni månad 1925».

I det förslag angående fortsatt upptagande av omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, som Kungl. Maj:t med förevarande proposition bland annat framlagt, äro skattesatserna upptagna med oförändrade belopp, fastän Kungl. Maj:t på grund av vissa numera tillgängliga siffror funnit beskattningens avkastning böra, under förutsättning av oförändrade skattesatser, beräknas till ett väsentligt lägre belopp än det i statsverkspropositionen föreslagna. Under det att sistnämnda belopp utgjorde 42 miljoner kronor, beräknar Kungl. Maj:t nu inkomsttiteln till 38 miljoner kronor.

Bevillningsutskottet har, vid förberedande behandling av frågan om beräkningen av de olika bevillningarna, beträffande denna inkomsttitel kommit till enahanda beräknade belopp, som Kungl. Maj:t i den förevarande propositionen föreslår. Då utskottet i berörda sammanhang vidare övervägt, huruvida av den sänkta beräkningen borde föranledas någon höjning av skattesatserna för omsättnings- och utskänkningsskatten, har utskottet särskilt tagit hänsyn till, att ifrågavarande skattesatser av 1923 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag nedsattes samt till det skäl, som härför var bestämmande. Nedsättningen, vilken motsvarades av en höjning av maltskatten, vidtogs i syfte att genom prissänkning å de i laga ordning tillgängliga spritdryckerna underlätta strävandena att motverka smuggling och lönnbränning (se bevillningsutskottets betänkande nr 47 år 1923, s. 41). Behovet av åtgärder mot olaga handel med spritdrycker gör sig ju alltjämt gällande, i vilket hänseende må erinras, att Kungl. Maj:t i en särskild proposition (nr 223), vilken för närvarande är under behandling av sammansatt bevillnings- och första lagutskott, framlagt förslag till lag med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Otvivelaktigt kunde en höjning av förevarande skattesatser vara ägnad att försvåra den olagliga sprithandelns bekämpande. Av sådan anledning har utskottet, utan att eljest ingå i prövning av de skäl, som kunna tala för eller emot en dylik skattehöjning, ansett sig icke böra härom väcka förslag. I denna punkt har utskottet följaktligen anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag.

I fråga om de av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna i gällande förordning i ämnet torde utskottet få ur den av föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet anförda motiveringen till en början återgiva följande:

»I sammanhang med frågan om förlängning av giltighetstiden för omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker ber jag att få upptaga till behandling frågan om viss ändring av gällande bestämmelser rörande omsättningskattens upptagande och inlevererande till statsverket. I detta hänseende må erinras om följande.

Vid inrättandet under år 1916 av en särskild pris- och inköpsnämnd för tillsyn och övervakande av detaljhandelsbolagens inköp av rusdrycker förordnades, att detaljhandelsbolagen skulle inköpa för rörelsens utövande erforderliga spritdrycker — från och med år 1919 jämväl viner — genom

Utskottet.

Skattesatserna.

Utskottets yttrande.

Ändringar i förordningen.

Departementschefen.

nämnden ävensom hos nämnden erlagga betalning för varorna. Sedermera hava detaljhandelsbolagen medgivits rätt att direkt hos partihandelsbolag rekquirera sitt behov av rusdrycker. Emellertid erlägges alltjämt betalning för dryckerna till nämnden efter av denna utställda räkningar, varefter nämnden till vederbörande partihandelsbolag å bestämda tider redovisar influtna belopp.

Alltsedan omsättningsskattens införande har nämnden tillika, i samband med spritdryckernas betalning till nämnden, för statsverkets räkning uppburit omsättningsskatt för spritdryckerna. Uppbörden tillgår så, att nämnden vid utställandet av räkning å varorna påför vederbörande detaljhandelsbolag omsättningsskatt till det belopp, som svarar mot varornas sammanlagda inköpspris. Jämväl för inköp annorledes än genom nämnden — exempelvis direkt från utlandet eller från tullverket av beslagtaget gods — erlägges omsättningsskatt till nämnden, i samband varmed avlämnas av detaljhandelsbolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande köpeskillingen. Det åligger nämnden att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning insätta under nästföregående månad influten omsättningsskatt. (Se 3 § i 1923 års förordning, nr 155, angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.)

Nämndens befattning med uppbörden av köpeskillings- och omsättningskattebelopp handhaves närmast av ett under nämndens tillsyn stående kontor med en verkställande direktör som chef. Å kontoret äro för närvarande anställda 1 kamrerare, 1 kassörska, 3 manliga och 5 kvinnliga kontorsbiträden, 1 siffergranskare samt 1 vaktmästare. Kostnaden för nämndens verksamhet — vilken bestrides av ränta å influtna köpeskillings- och skattemedel — har under de senaste åren uppgått till följande belopp i runda tal, nämligen under år 1920 153,000 kronor, år 1921 145,000 kronor, år 1922 124,000 kronor samt år 1923 115,000 kronor. För sistnämnda år torde 90 å 95,000 kronor hava belöpt å kontorets verksamhet.

Fråga har inom finansdepartementet uppstått, huruvida efter 1923 års omorganisation av partihandeln med rusdrycker skäl föreläge för bibehållande av nämndens kamerala verksamhet, därvid ifrågasatts, att vederbörande partihandelsbolag skulle — utan förmedling av nämnden — direkt av detaljhandelsbolagen uppbära betalning för till dem försålda drycker och samtidigt uppbära å dryckerna belöpande omsättningsskatt. För skattens inleverering till statsverket skulle gälla ungefär enahanda regler, som äro bestämda för tobaksskattens upptagande genom tobaksmonopolets utöware. I syfte att möjliggöra en dylik omläggning hava inom departementets lagbyrå upprättats förslag till vissa ändringar i 2 och 3 §§ i förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, till tilläggskontrakt till det mellan svenska staten samt aktiebolaget Vin- & spritcentralen träffade avtalet om upplåtande åt bolaget av rätt att idka partihandel med rusdrycker samt till ny instruktion för pris- och inköpsnämnden.»

Departementschefen har vidare meddelat, att han anmodat kontrollstyrelsen att, efter hörande av pris- och inköpsnämnden samt styrelsen för aktiebolaget Vin- & spritcentralen, avgiva utlåtande över nämnda förslag.

Av de vid kontrollstyrelsens berörda utlåtande fogade yttrandena framgår bland annat följande.

Pris- och inköpsnämnden.

Pris- och inköpsnämnden hade mot förslagen icke haft någon annan er-

inran än att det syntes nämnden mindre lämpligt, att uti instruktionen uttryckligen fastslås, såsom skett i förslaget, att verkställande direktören tillika skulle vara sekreterare.

Styrelsen för aktiebolaget Vin- & spritcentralen hade förklarat sig icke hava någon principiell erinran mot den föreslagna omläggningen och i huvudsak allenast framhållit, att styrelsen förutsatte, att de i förslagen till tilläggskontrakt med bolaget och instruktion för nämnden intagna bestämmelserna om skyldighet för bolaget att tillhandagå kontrollstyrelsen och nämnden med vissa uppgifter icke avsåge att åvägabringa någon ändring i det enligt tillämplig lagstiftning gällande förhållandet mellan tillsynsmyndigheten och partihandelsbolagen. Såvitt styrelsen kunde bedöma, komme den ifrågasatta anordningen icke att medföra någon ökad kostnad för bolaget.

Styrelsen för
aktiebolaget
Vin- & sprit-
centralen.

Kontrollstyrelsen hade för sin del yttrat följande:

Kontrollsty-
relsen.

»De remitterade förslagen innebära i huvudsak, dels att den befattning, som pris- och inköpsnämnden hittills haft att taga med fakturering och likvidering av rusdrycker, inköpta hos svenska partihandlare för detaljhandelsbolagens räkning, skulle upphöra samt partihandlarna fakturera direkt till sagda bolag och dessa bolag verkställa likviderna för inköpta varor direkt till partihandlarna utan mellanhand av pris- och inköpsnämnden, dels ock att omsättningsskatten skulle upptagas av Vin- & spritcentralen.

Under framhållande av att kontrollstyrelsen enligt bestämmelserna i det föreslagna tilläggskontraktet erhåller uppgifter såväl för varje månad å det sammanlagda beloppet av varje detaljhandelsbolags inköp av rusdrycker under månaden som ock årligen en fullständig inköpsstatistik och sålunda äger möjlighet att kontrollera omsättningsskattens debitering, får kontrollstyrelsen tillkännagiva, att enligt kontrollstyrelsens mening ur kontrolltekniska synpunkter någon erinran icke finnes att framställa mot förslaget.»

För egen del anförde departementschefen vidare följande.

»Jag finner den ifrågasatta omläggningen ändamålsenlig. Förmedlingen av detaljhandelsbolagens rusdrycksinköp genom en särskild nämnd tillkom under en tid, då partihandeln med rusdrycker var i vissa hänseenden jämförelsevis fri och utövades av ett flertal enskilda handlare. Härutinnan har så småningom inträtt en väsentlig förändring, som genom 1923 års partihandelslagstiftning vunnit sin avslutning. Partihandel med rusdrycker — som numera må utövas allenast av för ändamålet bildat, av Kungl. Maj:t antaget partihandelsbolag — har koncentrerats hos ett enda företag, aktiebolaget Vin- & spritcentralen med dotterbolag, det privatekonomiska intresset har avlägsnats från partihandeln och staten har beretts övervägande inflytande å partihandelsbolags verksamhet. Det föreligger därför enligt mitt förmenande icke längre någon anledning att låta detaljhandelsbolagens inköp av rusdrycker förmedlas av nämnden. Vidare torde upptagandet av omsättningsskatten — i nära anslutning till vad som gäller om utskänkningsskattens upptagande genom detaljhandelsbolagen — kunna med fördel anförtros åt vederbörande partihandelsbolag. I de jämförelsevis få fall, då inköp sker annorledes än hos partihandelsbolag, bör

Departements-
chefen (forts.).

vederbörande detaljhandelsbolag, i stället för att såsom nu insända å köpe-
skillingen belöpande omsättningsskatt till nämnden, för statskontorets räk-
ning insätta skattebeloppet å statsverkets giroräkning i riksbanken. Genom
en omläggning i nu föreslagen riktning kan pris- och inköpsnämndens
kontor indragas. Då någon personalökning hos aktiebolaget Vin- & sprit-
centralen ansetts icke behöva ifrågakomma för de nya arbetsuppgifterna
och en indragning av kontoret torde komma att medföra viss minskning
i kostnaden för nämndens egentliga verksamhet, lärer en årlig kostnads-
besparing av inemot 100,000 kronor kunna förväntas. Omläggningen
torde lämpligen böra genomföras från och med dag, som bestämmes av
Kungl. Maj:t.

De av mig nu förordade ändringarna med avseende å sättet för upptagande
och inlevererande till statsverket av omsättningsskatten å spritdrycker beröra
endast 2 och 3 §§ i gällande skatteförordning. Det synes därför lämpligt, att
den författning, som för vinnande av omförmälda syfte erfordras, får det inne-
håll, att nämnda förordning förlänas fortsatt giltighet intill utgången av juni
månad år 1925, vartill bör fogas den ifrågasatta ändrade lydelsen av förord-
ningens 2 och 3 §§.»

Utskottets
yttrande.

På sätt ovan nämnts hava de av Kungl. Maj:t sålunda föreslagna änd-
ringarna avstyrkts i de båda i anledning av propositionen väckta mo-
tionerna. Utskottet, som beträffande motiveringen för motionärernas för-
slag tillåter sig att hänvisa till motionerna, går nu att angiva sin ställ-
ning till frågan om berörda ändringar.

Med hänsyn därtill att partihandeln med rusdrycker numera utövas av
ett enda bolag med dotterbolag, har det syntts även utskottet ligga nära
till hands att överväga, huruvida icke en besparing lämpligen skulle kunna
vinnas därigenom, att pris- och inköpsnämnden fritoges från uppgiften att
uppbära betalning och omsättningsskatt för spritdrycker, som av detalj-
handelsbolagen inköpas, samt att spritcentralen erhöle befogenhet att direkt
uppbära likviden och i samband därmed skatten. Förutsättningarna för en
dylik anordning äro enligt utskottets mening givna ej mindre genom de
bestämmelser, vilka bereda staten övervägande inflytande på spritcentra-
lens ledning, än även i de föreskrifter, enligt vilka vinsten av sprit-
centralens verksamhet, efter utdelning å aktiekapitalet och avsättningar
enligt fastställda grunder, kommer statsverket tillgodo. Garantierna för
statens rätt till kontroll och inflytande äro sålunda så stora, att ur prin-
cipiell synpunkt icke torde vara något att erinra mot den föreslagna om-
läggningen. I detta sammanhang må tillika erinras om kontrollsystemet
vid sockerbeskattningen, vilket anknyter sig till vederbörande bolags
fakturauskirvning, ehuru bolagen äro rent enskilda.

Beträffande möjligheten att på angivet sätt åstadkomma någon besparing
har chefen för finansdepartementet låtit verkställa en undersökning, med
stöd av vilken han ansett sig kunna räkna med en kostnadsbesparing av

inmot 100,000 kronor. Enligt vad utskottet från finansdepartementets lagbyrå inhämtat, har denna beräkning, som föregåtts av noggranna och ingående undersökningar, grundats bland annat därpå, att dels kostnaderna för nämnden ansetts kunna efter omläggningen nedsättas till 15,000 å 20,000 kronor (1923 115,000 kronor) och dels det arbete, som för de nya uppgifternas fyllande erfordras inom spritcentralen, redan nu till en väsentlig del där utföres, bland annat för att centralen skall kunna tillhandahålla pris- och inköpsnämnden uppgifter, av vilka denna är i behov för att fylla de ifrågavarande funktionerna.

Med vad sålunda anförts torde utskottet hava angivit sin principiella ställning i frågan.

Det återstår för utskottet allenast att till bemötande upptaga de viktigare detaljpunkterna i motionerna. Gent emot påståendet, att uppdraget med omsättningsskattens uppbärande icke vore väl förenligt med de uppgifter, som enligt rusdrycksförsäljningsförordningen tillkomma ett partihandelsbolag, må anmärkas, att detta åtagande gent emot statsverket nära sammanhänger med partihandelsverksamheten och i allt fall icke kan betraktas som en självständig uppgift. Vidkommande det befarade ökade arbetet för den av Kungl. Maj:t tillsatte jourhavande direktören, varigenom denne skulle kunna dragas ifrån sina huvudsakliga uppgifter, må erinras, att såsom ett led i jourhavande direktörens verksamhet måste ingå tillsyn över att bokföringen är i sin ordning. Då nu omsättningsskatten skall grundas direkt på bokföringen, lärer arbetet för jourhavande direktören i denna del bliva av ringa omfattning. Med anledning av vad i motionerna anförts rörande motsättningar, som kunna uppkomma mellan partihandelsbolag och detaljhandelsbolag, vill utskottet fästa uppmärksamheten på den i förslaget till instruktion för pris- och inköpsnämnden intagna föreskriften därom, att det tillkommer nämnden att avgöra mellan bolagen uppkommande meningsskiljaktigheter. Slutligen får utskottet med anledning av den gjorda anmärkningen, att den ifrågasatta omläggningen icke skulle kunna genomföras, innan spritcentralens dotterbolag, aktiebolaget Grönstedt & C:o, erhållit partihandelsrätt enligt 1923 års lagstiftning, hänvisa till punkten 3 i det tillämnade tilläggskontraktet med spritcentralen, enligt vilken punkt spritcentralen förbinder sig att tillse, att jämväl dotterbolag tillämpa enahanda bestämmelser som stadgats för moderbolaget.

Av sålunda anförda skäl har utskottet funnit sig böra förorda bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, även i vad densamma avser ändringar i 2 och 3 §§ av ifrågavarande förordning.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte, med avslag å motionerna I: 298 av herr Lindgren och II: 457 av herr Lovén samt med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 225,

i vad densamma avser fortsatt upptagande av omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, antaga det med propositionen framlagda förslaget till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

I anledning av vad i Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 225 föreslagits angående beräkning av inkomsttitlarna tullmedel samt omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker kommer utskottet framdeles att avgiva yttrande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

2) anmäla.

Stockholm den 28 maj 1924.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Gustaf Nilsson, Örne *, Bårg, Boman *, Johansson i Kullersta, Olsson i Ramsta, Lithander, Olsson i Golvvasta, Johansson i Hornsberg *, Jönsson i Slätåker *, Svensson i Grindstorp, Alexander Nilsson, Carlsson i Gävle *, Clemedtson, Björklund, Bengtsson i Kullen *, Olsson i Gävle, Granath * och Ericson i Boxholm.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservation

av herrar *Lithander* och *Bengtsson* i Kullen, vilka anfört följande:

»Enligt § 54 i gällande riksdagsordning bör proposition vid lagtima riksdag avlämnas inom sjuttio dagar från dess öppnande och må proposition ej senare avlätas, utan så är, att Konungen finner någon under riksdagen inträffad händelse därtill föranleda eller prövar uppskov med framställningen lända riket till men.

Vi anse icke, att någon händelse inträffat under riksdagen, som bort föranleda avlämnandet av den kungl. propositionen nr 225 så sent som den 16 maj 1924 och ej heller att uppskov med frågan om de i propositionen föreslagna ändringarna i förordningen kunnat anses lända riket till men.

Tvärtom anse vi, att frågan om överlämnandet till ett enskilt bolag att verkställa skatteuppbörd ävensom kostnadsfrågan bort grundligare övervägas.

Av sålunda anförda skäl hava vi yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att riksdagen endast såtillvida måtte bifalla kungl. propositionen nr 225, att förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker oförändrad skall äga fortsatt tillämpning intill utgången av juni månad 1925.»